

RAMANA MAHARSI*

A sors különös kegye, hogy a XX. század, az elmúlt századok során e szörnyűségees anomáliája – amely nemcsak egyszerűen a sötétség százada, hanem László András szavaival a szkotizmokráciának, a sötétség *uralmának*, éspedig egyre korlátlanabb uralmának is százada –, egy olyan folt nélkül ragyogó személyiséggel ajándékozta meg a világot, mint *Bhagaván Sri Ramana Maharsi*.

Félő, hogy az évezredes hindu spirituális-metafizikai hagyománynak ő volt az utolsó, villámerejű fellobbanása, akinek fényében a modern ember még utoljára egy pillantást vethetett önmagára, s hozzámérhette magát abszolút perspektívájához: önmaga *ad infinitum* transzcendálásának lehetőségéhez. Ramana Maharsi – a Gíta szavaival élve – elérte azt, amit ha valaki elér, tudja, hogy annál többet már el nem érhet: elérte a *status absolutust*, az abszolút pozíciót. Ezért amit ő mond, az végtelenül túl van azon, amit úgy nevezünk: *vélemény* – amelyhez az »egyéni« jelzőt ezúttal csupán azért nem tesszük hozzá, mert minden vélemény *per definitionem* egyéni. Az ő szava nem vélemény, nem nézet, hanem *kinyilatkoztatás*, mégpedig minden esetleges – mitológiai, konfesszionális, religionális – elemtől mentes kinyilatkoztatás. Mi e kinyilatkoztatás tárgya? Egyrészt magának Istennek a világszemlélete – vagyis *önszemlélete* –, másrészt annak az ösvénynek a felfedése, amelyen az ember *látszólagos* önmagát *voltaképpen* Önmaga abszolút pozíciójába vezetheti vissza; más szavakkal annak az útnak a bemutatása, amely Plótinosz szavaival »az egyedüli visszatérése az egyedülihez«.

Sri Ramana tehát nem arról beszél, ahogyan az ember látja – láthatja – Istent, hanem arról, ahogy *Isten* látja az embert, a világot. Ez nyilvánvalóan magában foglalja a vallások demitologizálását, és a Maharsi többször is rámutatott azokra az alapelvekre, amelyek minden egyes vallás lényegét alkotják – vagy inkább amelyek minden egyes vallás végső értelmét adják. Rámutatott arra, hogy a különféle istenségek, szertartások, áldozati cselekmények, morális szabályok, vallási előírások mind-mind csak relatív érvényességgel rendelkeznek. Demitologizál – és relativizál – a modern szekuláris vallástudomány, sőt újabban a teológia is, de éppen ellenkező oldalról: míg Sri Ramana Isten – vagyis abszolút Önmaga – oldaláról, addig a szakrális tárggyal foglalkozó profán ember az em-

* Forrás: *Oltalmazó Útmutatás. Sri Ramana Maharsi tanításai* (Nyíregyháza, 2001, Kötet Kiadó), p. 347–350.

ber, és pedig a profán és egyre profánabb ember oldaláról. Ugyanez vonatkozik a relativizmusra is: míg Sri Ramana, aki mindenestől az abszolútumban élt, az abszolútum »szemszögéből« relativizált, addig a profán ember valamely relativum szemszögéből teszi ugyanezt – vagyis amit ő csinál, az *par excellence* »relativizmus«, s a relativizmus éppen annyira nivellatív, mint amennyire önellentmondásos és abszurd. E két demitologizáló és relativizáló tendencia nemcsak kiindulópontjában van végletes távolságra egymástól, nemcsak indíttatásukban, jellegükben, funkciójukban különböznek alapvetően, hanem következményükben is. A modern demitologizálás végeredménye egy marék hamu: belezuhanás a profán moralitás, a társadalmi erkölcs sehová sem vezető, mindent ellaposító langyos posványába, amelynek már látszólag sincsen kapcsolata a végső soron mindig immanens transzcendenciával, s amely nem tud és nem is *akar* tudni semmiféle transzcendálót – kontemplatív avagy aktív – tettről, beállítottságról. A modern szemlélet *fundamentális horizontalizmusa* szerint ez az az erkölcsi mag, amit minden vallásban egy mitológiai burokrendszer vesz körül; Ramana Maharsi szerint ez az egyetlen Valóság: Isten és önmagam végső azonosságának felismerése a partikuláris egzisztencia, a relatív individuum tudatának felszámolása révén.

Aki Ramana Maharsi szavait olvassa, annak egyetlen pillanatig sem lehet kétsége afelől, hogy ezt a pozíciót ő *valóban* birtokolta, birtokolja – most és mindörökké. Minden szavát, minden mondatát ennek a – buddhista kifejezéssel élve – *beérkezettiségnek* a rendíthetetlen tudata hatja át, a minden-túljutottság aurája lengi körül. A buddhista felébredettek diadalittas oroslánüvöltése nála már tökéletes csenddé simult. Ezért is végzetes hiba lenne őt egy sorba állítani e század egyre jobban burjánzó – hindu és buddhista hátterű – *guruival*. Egyrészt ugyanis Ramana Maharsi mindenestől benne állt az évezredek indiai metafizikai hagyományban, míg ez utóbbiak az indiai – esetenként tibeti – hagyományból lényegileg kiszakadva, de formális odatartozásuk látszatát mégis fenntartva nemcsak a modern idők sötét téveszméinek és babonáinak, de többnyire az amerikanista szekularizmusnak sem tudtak ellenállni: vagyis nem tudtak ellenállni Távol-Nyugat – korántsem csupán földrajzi jellegű – szívóhatásának, az önmendezelés – spirituális magakeletés! – megalázó reklámatitűdjének, a siker, s nem ritkán a tulajdon, sőt a vagyon utáni hajszásnak, az excentrikusságnak, a sztárizmusnak... Sri Ramanával tulajdonképpen még az a Rámakrisna sem vethető egybe, aki sokkal inkább volt szent a szó keresztény vagy inkább vallásos értelmében, mint *guru* vagy *risi*. Szellemi társa a XX. században – legalábbis e század ismert személyiségei között – talán csak egyetlen akadt: az algériai szúfi, Ahmad al-'Alawí, s így e társakat inkább a korábbi századokban, egy Gautama Buddha,

egy Meister Eckhart, egy Lao-ce, egy Plótinosz vagy egy Sankarácsárja személyében kell keresnünk. Ne tévessze meg az olvasót e felsorolás: a vallásalapítók nem egyéni lényük kiválósága és magasrendűsége okán emelkednek ki a kevésbé neves és névtelen »abszolút individuumok« (Julius Evola) sorából, hanem pusztán funkciójuk, történelmi küldetésük avagy hivatásuk következtében. Az ő egyedi voltuk, különlegességük pusztán az abszolút individuum és a megfelelő történelmi szituáció gondviselészerű találkozásában rejlett. Az, hogy Ramana Maharsinak nem volt nagyszabású történelmi küldetése – mint Buddhának vagy Lao-cének –, semmit sem von le nagyságából, lénye – léte – kikezdetlen értékéből.

Ramana Maharsit Nyugattal először Paul Brunton *India titkai (A Search in Secret India)* című könyve ismertette meg. Brunton Indiában hosszú hónapokon keresztül kutatott egy hiteles mester után, míg végül rátalált Ramana Maharsira. Könyvéből azonban kiviláglik, hogy Ramana Maharsi nem áll teljesen magányosan: a század első felében még létezett Indiában a végső – állapotokon túli – állapot közelébe eljutó, vagy azt elérő emberek szűk csoportja. Ott volt például az a Csandi Dász, aki szerint az emberi szellem mélységeiben a múltnak és a jövőnek nincs több valósága, mint az árnyéknak; vagy az »A Néma Bölcs«, aki szerint »a gondolatok visszafelé fordítása a legmagasabb rendű jóga«... Mindez arról tanúskodik, hogy mások is közelébe értek annak a csúcshoz – sőt lehet, hogy meg is hódították –, amelyre Maharsi már tizenéves korában, vagyis kivételesen fiatalon feljutott. Ezek az emberek azonban néhány kurta mondaton kívül nem voltak hajlandók átadni tudásukat a hozzá fordulóknak: a »nevezetes névtelenséget« (Hamvas Béla) választották, s tudásukba csak egy rendkívül szűk tanítványi körnek engedtek bepillantást – vagy annak sem. Aki azonban hajlandó volt megosztani velünk tudását, aki kész volt válaszolni a XX. századi ember – gyakran értetlenkedő, sőt néha egyenesen botránys tudatlanságról árulkodó – kérdéseire, az *Bhagaván Sri Ramana Maharsi* volt.

Buji Ferenc